

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuden maksamista koskevien säännösten muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuden maksamista koskevien säännösten muuttamisesta (HE 108/2020 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- neuvotteleva virkamies Hanna Tossavainen, sosiaali- ja terveysministeriö

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- oikeusministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Kansaneläkelaitos

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- valtiovarainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vammaisetuuksista annettua lakia, rintamasotilaseläkelakia ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuksien maksamista koskevien säännösten yhdenmukaistamista valtion osuuden ennakon määrän ja ennakon tarkistamisen osalta. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa Kansaneläkelaitokselle maksettavien etuuksien ja kulujen valtion osuuksien maksamista ja tarkistamista koskevia säännöksiä. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia etuuksiin eikä etuudensaajien asemaan.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muutoksia kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuden maksamista koskeviin säännöksiin. Kansaneläkerahastosta maksettavia etuuksia ovat kansaneläkelain (568/2007) 97 §:ssä, takuueläkkeestä annetussa laissa (703/2010), vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007), eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007), rintamasotilaseläkelaisissa (119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa (988/1988) tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimeenpantaviksi säädetyt etuudet sekä niiden toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut. Valtio rahoittaa kansaneläkerahaston kulut.

Hallituksen esityksen mukaan voimassa olevat Kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien valtion osuuden maksamista koskevat säännökset poikkeavat toisistaan sekä sisällöltään että sääntelytekniikaltaan esimerkiksi siltä osin, mistä seikoista säädetään laeissa ja mistä asetuksissa. Valiokunta toteaa, että ehdotetut muutokset selkeyttävät ja yhdenmukaistavat valtion osuuden maksamista koskevaa sääntelyä sekä vähentävät valtion ja Kansaneläkelaitoksen väliseen maksuliikenteeseen liittyvää hallinnollista työtä. Esityksellä ei ole vaikutuksia etuudensaajan asemaan, vaan muutokset ovat ainoastaan rahoitusteknisiä. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien ja kulujen valtion osuuden maksamisesta säädetään yleisellä tasolla kansaneläkelaisissa, takuueläkelaisissa, rintamasotilaseläkelaisissa, ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa, vammaisetuuksista annetussa laissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa. Valtion osuuden ennakon ja lopullisen osuuden maksamisesta sekä näihin liittyvien tietojen luovuttamisesta säädetään edellä mainittujen lakien nojalla annetuissa kuudessa eri asetuksessa. Esityksen tarkoituksena on, että jatkossa valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä niitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä yhdellä valtioneuvoston asetuksella kuuden erillisen asetuksen sijaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt ehdotettavat asetuksenantovaltuudet vammaisetuuksista annetun lain 53 §:ssä, rintamasotilaseläkelain 15 §:ssä ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 9 §:ssä poikkeavat voimassa olevissa eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 57 §:ssä ja takuueläkkeestä annetun lain 36 §:ssä säädetyistä asetuksenantovaltuuksista, vaikka kyseisten säännösten nojalla on tarkoitus antaa yksi valtioneuvoston asetus. Valiokunta ehdottaa uutta 4.—6. lakiehdotusta, joiden tarkoituksena on jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla täsmentää ja yhdenmukaistaa asetuksenantovaltuuksia. Lisäksi valiokunta ehdottaa teknisluonteisia muutoksia valtion osuuden maksamista koskeviin pykäliin. Valiokunnan ehdottamilla muutoksilla ja uusilla lakiehdotuksilla ei ole sisällöllistä vaikutusta hallituksen esityksessä kuvattuun kansaneläkerahaston valtion osuuksien maksamisenmenettelyyn.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki vammaisetuuksista annetun lain 53 §:n muuttamisesta

53 §. Rahoitus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttia täsmennetään niin, että siinä säädetään valtion osuuden ennakon maksamisesta Kansaneläkelaitokselle.

2. Laki rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

15 §. Pykälässä säädetään rintamasotilaseläkelain mukaisista etuuksista Kansaneläkelaitokselle aiheutuneiden kustannusten rahoituksesta. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi niin, että siinä säädetään valtion osuuden ennakon maksamisesta kuukausittain vastaavasti kuin vammaisetuuksista annetun lain 53 §:n 2 momentissa.

3. Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain muuttamisesta

9 §. Pykälässä säädetään Kansaneläkelaitokselle ulkomaille maksettavasta rintamalisästä aiheutuneiden kustannusten rahoituksesta. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi niin, että siinä säädetään valtion osuuden ennakon maksamisesta kuukausittain vastaavasti kuin vammaisetuuksista annetun lain 53 §:n 2 momentissa.

4. Laki takuueläkkeestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

36 §. Rahoitus. Pykälässä säädetään Kansaneläkelaitokselle takuueläkkeistä aiheutuneiden kustannusten rahoituksesta. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 1 momenttia. Pykälän 2 momentissa säädetään valtion osuuden maksamisesta Kansaneläkelaitokselle kuukausittain. Valiokunta ehdottaa, että voimassa olevan pykälän 2 momentissa oleva asetuksenantovaltuus siirretään uuteen 3 momenttiin. Koska tarkoituksena on, että kansaneläkerahastosta maksettavia etuuksia koskeva sääntely annetaan jatkossa yhdellä valtioneuvoston asetuksella nykyisen kuuden eri asetuksen sijaan, valiokunta ehdottaa, että pykälän uudessa 3 momentissa säädetään rahoitukseen liittyvästä asetuksenantovaltuudesta vastaavasti kuten hallituksen esityksen 1.—3. lakiehdotuksissa.

5. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 57 §:n muuttamisesta (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

57 §. Rahoitus. Pykälässä säädetään Kansaneläkelaitokselle eläkkeensaajan asumistuesta aiheutuneiden kustannusten rahoituksesta. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat sisällöltään voimassa olevaa lakia, mutta voimassa olevan pykälän 2 momentissa oleva asetuksenantovaltuus ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 3 momentiksi. Koska tarkoituksena on, että kansaneläkerahastosta maksettavia etuuksia koskeva sääntely annetaan jatkossa yhdellä valtioneuvoston asetuksella nykyisen kuuden eri asetuksen sijaan, valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momentissa säädetään rahoitukseen liittyvästä asetuksenantovaltuudesta vastaavasti kuten hallituksen esityksen 1.—3. lakiehdotuksissa. Ehdotetun pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 3 momenttia.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

6. Laki kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta (Valiokunnan uusi lakiehdotus)

103 §. Valtion osuuden maksaminen. Pykälässä säädetään valtion osuuden maksamisesta Kansaneläkelaitokselle kansaneläkerahastosta maksettavia etuuksia ja kuluja varten. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 2 momentti, jossa säädetään valtion osuuden ennakon maksamisesta Kansaneläkelaitokselle.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 108/2020 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy uudet, 4.—6. lakiehdotuksen. (Valiokunnan uudet lakiehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n 2 momentti seuraavasti:

53 §

Rahoitus

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain **valtion osuuden** ennakkkoa vammaisetsuusiųn arvioiduista kuluista. Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä niitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

2.

Laki

rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §,
sellaisena kuin se on osaksi laissa 169/2008, ja
lisätään lakiin siitä lailla 727/2001 kumotun 2 §:n tilalle uusi 2 § seuraavasti:

2 §

Tämän lain mukaisen rintamalisän hakija on velvollinen esittämään Kansaneläkelaitokselle sotilaspassiin merkityn todistuksen tai sotilaspiirin esikunnan antaman muun kirjallisen todistuksen siitä, että hänelle on annettu rintamasotilastunnus, taikka selvityksen siitä, että hän on saanut rintamapalvelustunnuksen, rintamatunnuksen tai 9 §:n 3 momentissa tarkoitettun todistuksen. Selvitys voidaan esittää myös oikeaksi todistetulla jäljennöksellä.

15 §

Tämän lain mukaan myönnettävistä eläkkeistä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista. Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle **kuukausittain valtion osuuden** ennakkoa maksettaviksi lähetettyjen eläkkeiden määrästä. Tämän lain mukaisesta toiminnasta aiheutuvat toimintakulut luetaan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi.

Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä niitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

3.

Laki

ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 4 ja 9 §, sellaisena kuin niistä on 9 § osaksi laissa 170/2008, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a § ja 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 984/1996, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 a §

Tämän lain mukaisen rintamalisän hakija on velvollinen esittämään Kansaneläkelaitokselle sotilaspassiin merkityn todistuksen tai sotilaspiirin esikunnan antaman muun kirjallisen todistuksen siitä, että hänelle on annettu rintamasotilastunnus, taikka selvityksen siitä, että hän on saanut rintamapalvelustunnuksen, rintamatunnuksen, veteraanitunnuksen tai 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua todistuksen. Selvitys voidaan esittää myös oikeaksi todistetulla jäljennöksellä.

4 §

Oikeus rintamalisään alkaa aikaisintaan sen maksujakson alusta, jonka aikana hakemus on jätetty. Rintamalisän hakijalle maksetaan rintamalisää 65 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, aikaisintaan kuitenkin sen maksujakson alusta, jonka aikana hakemus on jätetty.

Rintamalisä maksetaan etuudensaajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille. Saadakseen edelleen rintamalisää on etuuden saajan aikaisintaan kahta kuukautta ennen kunkin maksujakson päättymistä annettava Kansaneläkelaitoksen vahvistamalla lomakkeella ilmoitus, ovatko etuuden maksuperusteet olemassa. Jos henkilö ei anna tässä tarkoitettua ilmoitusta, rintamalisän maksaminen keskeytetään.

5 §

Rintamalisän maksaminen lakkaa sen kuukauden alusta, josta henkilölle syntyy oikeus rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaiseen rintamalisään, ja rintamalisän saajan kuoltua kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta.

9 §

Tämän lain mukaan myönnettävästä rintamalisästä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista. Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle **kuukausittain valtion osuuden** ennakkoon maksettaviksi lähetettyjen rintamalisien määrästä. Tämän lain mukaisesta toiminnasta aiheutuvat toimintakulut luetaan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi.

Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä niitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .

Valiokunnan uudet lakiehdotukset

4.

Laki

takuueläkkeestä annetusta lain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 § seuraavasti:

36 §

Rahoitus

Takuueläkkeestä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kulut korvataan valtion varoista.
Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain valtion osuuden ennakkoa takuueläkkeistä aiheutuvista kuluista.
Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 .

5.

Laki

eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 § seuraavasti:

57 §

Rahoitus

Eläkkeensaajan asumistuista Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kulut korvataan valtion varoista.

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain valtion osuuden ennakkoa eläkkeensaajan asumistuista aiheutuvista kuluista.

Valtion osuuksien, niiden ennakoiden ja lopullisten valtion osuuksien vahvistamisesta ja maksamisesta sekä sitä varten tarvittavista tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintakulut katsotaan kansaneläkerahastosta maksettaviksi Kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kansaneläkelain (568/2007) 103 §:ään siitä lailla 1453/2015 kumotun 2 momentin tilalle uusi 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 32/2020 vp

103 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtio suorittaa Kansaneläkelaitokselle kuukausittain valtion osuuden ennakkoa tämän lain mukaisista eläkkeistä ja etuuksista aiheutuvista kuluista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 12.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Anna-Kaisa Ikonen kok
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr
varajäsen Katja Hänninen vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen